

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

15 Feb. 1941

Δέν δύναται νά υπάρξῃ μία φυλή ἂν
δέν δημιουργήσῃ πολιτισμόν ἰδικόν της.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

**ΤΕΥΧΟΣ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ
ΣΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΜΕΤΑΞΑ**

**— ΦΙΛΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗ —
ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ**

ένα ωραιότερο, επιστημονικότερο και ηθικότερο αύριο, είχαν από καιρό τοποθετηθή σ'ε δεύτερη μοίρα· τὸ άτομο εἶχε ὑψώσει τὸ δικό του συμφέρον πάνω ἀπὸ τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος, εἶχαμε γίνει ὅλοι ταπεινοὶ ἐπαγγελματίες· τὴν ἀρρώστεια μας αὐτὴ διαπίστωσε ὁ Ἰ. Μεταξάς. Καὶ βροντοφώνησε: «Ἕλληνες, εἶναι ἀνάγκη νὰ καταλάβετε πὼς ἐκεῖ ποὺ λατρεύεται ὁ ἀτομισμός, μοιραῖα μιὰ μέρα θὰ ἔρθῃ ὁ μαρasmus, ἡ ἀποσύνθεσις καὶ τελευταῖα ὁ θάνατος.»

Πόσον ἀληθινὰ ἦταν τὰ λόγια τοῦ Κυβερνήτη, φάνηκε ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα ποὺ κηρύχτηκε ὁ πόλεμος. Ὁ Ἕλληνας, παρα-

μερίζοντας τὸν ἑαυτοῦλη του, ξαναδρῆκε τὴν πίστη πρὸς τὰ ἰδανικά του, τὸν δημιουργικὸ ἐνθουσιασμό του, ἔνωσε τὴν ψυχὴ του νὰ πλημμυρίζῃ ἀπὸ ἀγάπη καὶ καλwsσύνη, καὶ σὰν ἓνας ἄνθρωπος, μιὰ ψυχὴ, μιὰ ἰδέα, γράφει μῆνες τώρα, κεῖ πάνου στὰ βουνὰ τῆς Ἀρδανιτιᾶς, τίς πιὸ δοξασμένες σελίδες τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Ὁ Ἰ. Μεταξάς μᾶς θύμιζε κάτι ποὺ τὸ εἶχαμε λησμονήσει: Πὼς πρέπει νὰ εἴμαστε ἀληθινοὶ κι' ὅταν μιλάμε, κι' ὅταν γράφουμε, κι' ὅταν δουλεύουμε, κι' ὅταν δημιουργοῦμε, κι' ὅταν πολεμοῦμε.

Ὅφείλουμε νὰ τοῦ εἴμαστε εὐγνώμονες.

Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας
Ἑλλήνων Θεατρικῶν Συγγραφέων

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἡ μεγάλη καὶ βαρεῖα ἀπώλεια, ποὺ θρηνεῖ ὄχι μόνον ὅλη ἡ Ἑλλάς, ἀλλὰ καὶ ὅλος ὁ πολιτισμένος κόσμος, ἡ ἀπώλεια τοῦ Ἑθνικοῦ μας Κυβερνήτη, συνεκλόνησε ἐντελῶς ξεχωριστὰ τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς μουσικῆς.

Γιατὶ τὸ μεγάλο, πολύτροπο καὶ πολύμορφα δημιουργικὸ καὶ ἀναπλαστικὸ ἔργο τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ, παρουσιάζει τόσες πολύχρωμες ἀναλαμπές, τόσες φωτερές ἀχτίδες, ὥστε νὰ φωτίζουνε κάθε ἀπόχρωση, κάθε κλάδο τῆς σύγχρονης μας πνευματικῆς καὶ ὁλικῆς ζωῆς.

Ἡ νέα Ἑλληνικὴ τέχνη, σὲ ὅλες τῆς τῆς μορφές, βρῆκε τὴν πιὸ στοργικὴ φροντίδα ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ δυνατὸ Κυβερνήτη, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὸν ἀσύγκριτο σὲ πραότητα καὶ ἀγάπη, ποὺ τὴ φανέρωνε σὲ κάθε ἐργάτῃ, σὲ κάθε ἀγωνιστῇ τῆς τέχνης τῆς Ἑλληνικῆς.

Ἔτσι, μέσα στὰ πέντε σχεδὸν χρόνια ποὺ ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ὡδεύουσε τὸν Ἕλληνικὸ λαὸ στὰ πεπρωμένα του, τὰ γράμματα, τὸ θέατρο, οἱ καλὲς τέχνες, ἡ μουσικὴ, εἶδανε νὰ πραγματοποιοῦνται τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ τολμηρότερα τους ὄνειρα.

Δὲν μοῦ ἐπιτρέπει ὁ χῶρος, ἀλλὰ δὲν εἶμαι καὶ ὁ ἀρμόδιος νὰ ἐπεκταθῶ καὶ νὰ ἀναλύσω τὴν κολοσσιαία καὶ μεγίστης σημασίας ἐργασία ποὺ ἔγινε στοὺς διαφόρους κλάδους τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν ὑπὸ τὴν ἐμπνευση καὶ τὴν ὁδηγία τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ.

Θεωρῶ ὅμως ἱερό μου καθήκον νὰ πῶ δυὸ λόγια γιὰ τὸ τί προσέφερε εἰδικώτερα στὴ μουσικὴ ζωὴ τοῦ τόπου.

Πραγματοποίησε μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ ζωτικὰ καὶ τὰ πιὸ ἐπιταχτικὰ γιὰ τὴ μουσικὴ μας πρόοδο ζητήματα, ποὺ χωρὶς τὴν πραγματοποίησή τους ἡ μουσικὴ μας μαραινόταν καὶ ἔφθινε κάθε μέρα.

Ἔτσι, ἡ ἱδρυση τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὅλως ἐξαιρετικὴ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ τῆς σημασία, ἀποτελεῖ, ὅπως μάλιστα ἐξελίσσεται ὑπὸ τὴ σημερινή του διεύθυνση, ἀληθινὴ εὐεργεσία γιὰ τὸ μουσικὸ μας κόσμο.

Ταλέντα ποὺ ἔμεναν ἀγνοημένα ἢ περιφρονημένα στὸ περιθώριο, βρίσκουνε σήμερα, χάρις στὸ Ραδιοφωνικὸ μας Σταθμό, τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσουνε στὸ μεγάλο κοινὸ τὴν τέχνη τους καὶ νὰ τὴν ἐξασκοῦν

Π. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

ἐξω ἀπὸ τὸ στενὸ κύκλο τῆς ἄγονης διδασκαλίας, ὅπου ὡς χθὲς ἀναγκαστικὰ τὴν περιώριζαν.

Ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ, ἀπὸ τὸ ἀπλὸ λαϊκὸ καὶ δημοτικὸ τραγοῦδι ὡς τῇ σοβαρώτερῃ μουσικῇ δημιουργίᾳ, κατέχει τὴ θέσιν ποὺ τῆς πρέπει στὰ προγράμματα καὶ τὶς ἐκτελέσεις τοῦ Σταθμοῦ μας.

Οἱ Ἕλληνες συνθέτες ἔχουν ἔτσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκοῦνε τὰ ἔργα τους καὶ νὰ ἐξελίσσονται καὶ νὰ προοδεύουν.

Παράλληλα μὲ τὸ Σταθμὸ μας προσετέθη ἓνα ἄλλο πολύτιμο στοιχεῖο γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς μουσικῆς μας ζωῆς: Ἡ ἴδρυση τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου.

Ἡ Λυρικὴ μας Σκηνὴ ἄρχισε νὰ δημιουργεῖ ἓνα σύνολο, ποὺ ἀποβαίνει κάθε μέρα καὶ πιὸ τέλειο, καὶ μᾶς κάνει νὰ ἀποβλέπουμε μὲ ἀπόλυτὴ ἐμπιστοσύνη στὸ μέλλον της.

Ἐξ ἄλλου, ἡ Συμφωνικὴ μας Ὀρχήστρα βρῆκε ἐπίσης τὴ μεγάλη στοργικὴ μέριμνα τοῦ Κυδερνήτη. Τὰ μέλη της μονιμοποιήθηκαν, καὶ σήμερα, ὕστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια, ἡ πρωτεύουσα ἔχει τέλος μιὰ πραγματικὰ μόνιμὴ συμφωνικὴ ὀργάνωση, ποὺ συνεχίζει τὸ ἔργο της συστηματικὰ καὶ χωρὶς οἰκονομικὰ προσκόμματα.

Ἄν σ' αὐτὰ προσθέσουμε τὸ τί ἔχει γίνῃ σὲ ὀργανώσεις φιλαρμονικῶν χορωδιῶν καὶ ὀρχηστρῶν ἀπὸ τὴ Διοίκηση Πρωτευούσης, καθὼς καὶ στίς ἄλλες πόλεις τοῦ Κράτους καὶ τῇ Νεολαίᾳ, θὰ δοῦμε ὅτι μέσα στὴν τελευταία πενταετία οἱ μουσικοί, ὅπως ἄλλωστε οἱ ζωγράφοι ἢ οἱ ἡθοποιοί, δέχθηκαν τὴν εὐεργετικώτατὴν ἐπίδραση τῆς θερμοῦργοῦ πνοῆς τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ. Καὶ ἡ μνήμη του θὰ μένει πάντα βαθεῖα χαраγμένη μέσα στὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά τους.

Ὅμως, ἂν αὐτὰ εἶναι τὰ κύρια σημεῖα τῆς νέας ζωῆς ποὺ ἐνεφύσησε στὸν καλλι-

τεχνικὸ καὶ μουσικὸ κόσμον ὁ Ἀρχηγὸς ποὺ θρηνεῖ ὅλη ἡ Ἑλλάς, πῶς νὰ μὴν ἀναπολήσω μὲ βαθεῖα συγκίνηση τὶς χίλιες μικρολεπτομέρειες τοῦ ἐνδιαφέροντός του γιὰ κάθε μουσικὴ ἐκδήλωση, καὶ τὴ βαθεῖα του ἀγάπη γιὰ τὴ μουσικὴ καὶ τοὺς ἐργάτες της;

Πῶς νὰ μὴ βλέπω πάντα μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου τὴ σεβαστὴ του μορφὴ νὰ παρακολουθεῖ ἀπὸ τὸ θεαρεῖο τοῦ θεάτρου «Ὀλύμπια» τὶς μελοδραματικὲς παραστάσεις, καὶ μὲ ἀπέραντὴ καλωσύνη καὶ ἐπιείκεια νὰ κρίνει τοὺς νέους καλλιτέχνες ποὺ μιὰ μέρα θὰ ἀπαρτίζανε τὸν πυρῆνα τῆς σημερινῆς δημιουργικῆς ἐργασίας τοῦ Βασιλικοῦ μας Λυρικοῦ Θεάτρου;

Πῶς νὰ μὴν ἔχω στ' αὐτιά μου τὴ φωνή του καὶ τὶς βαθυστόχαστες γνώμες του γιὰ τὴ δημοτικὴ καὶ μουσικὴ ἢ γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ μουσικὴ μας δημιουργίαν, ὅταν μέσα στίς τόσες του ἀσχολίες ὁ Πρόεδρος εὗρισκε τὸν καιρὸ νὰ παρακολουθεῖ στοργικὰ τὴν παραγωγὴ καὶ τὴν προσπάθεια τῶν Ἑλλήνων μουσουργῶν;

Καὶ πῶς νὰ μὴ συγκινοῦμαι ὅταν ἀναλογίζομαι τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν καλωσύνη ποὺ ἐπέδειξε ὅταν ἐπρόκειτο, πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνον, νὰ ἐκτελεσθεῖ στὸ ἐξωτερικὸ ἓνα ἑλληνικὸ μελόδραμα, καὶ τὴ χαρὰ ποὺ ἐξεδήλωσε ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία του;

Καὶ ἂν τὸν Ἰωάννη Μεταξᾶ τὸν θρηνοῦμε ὅλοι γιὰ ὅσα μεγάλα, γιὰ ὅσα ὠραῖα, γιὰ ὅσα δοξασμένα εἰργάσθη γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας, ἐμεῖς οἱ μουσικοὶ ὅλως ἰδιαιτέρως τὸν κλαῖμε καὶ θὰ τὸν κλαῖμε μὲ τοὺς γλυκύτερους φθόγγους τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρμονίας, γιὰτὶ κοντὰ στ' ἄλλα ἐχάσαμε κι' ἓνα βαθύ, ἕναν ἀληθινὸ φίλον καὶ παραστάτη τῆς αἰωνίας καὶ ἀκατάλυτης Ἑλληνικῆς Μούσας.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ
Πρόεδρος τῶν Ἑλλήνων Μουσουργῶν

